E 120/2021 vp
Suojeluasiantuntija Anna Ikonen
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
MmV ja YmV Kirjallinen asiantuntijalausunto 23.11.2021

E 120/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskeva delegoitu säädös

Sijoittajat tarvitsevat yhtenäisiä kriteereitä kestävistä rahoituskohteista. EU:n kestävän rahoituksen taksonomian ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen tarkoituksena ei ole kieltää keneltäkään mitään. Sen tehtävä on vain helpottaa kestäviä rahoituskohteita etsivien valintoja. Sijoittajien ja ilmaston kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että kaikki toiminta määritellään automaattisesti kestäväksi, jos se ei sitä todellisuudessa ole.

Pidämme ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen kriteeristöä osin puutteellisena ja kehitettävänä, mutta kannatamme silti sen hyväksymistä.

Metsät

Valtioneuvoston kannassa huomautetaan, että teknisissä arviointikriteereissä poiketaan aiemmasta, maatasolla tapahtuvasta EU-lainsäädäntötarkastelusta edellyttämällä metsätila- tai hankinta-aluetason tarkastelua. Poikkeaminen on perusteltua siinä mielessä, että näin on mahdollista erottaa luonnon ja ilmaston kannalta erityisen hyvät toimijat perustasosta. Suomessa maatasolla metsälajiston uhanalaistuminen jatkuu, eikä lainsäädäntöön sisälly mekanismeja metsien hiilivarastojen ja -nielujen turvaamiseksi.

Suomessa on paljon metsäammattitaitoa, tilastoa ja kokemusta tilakohtaisesta metsäsuunnittelusta, metsien kartoituksesta ja mallinnuksesta. Näistä kaikista voi olla hyötyä kriteereitä toimeenpantaessa ja täytettäessä.

Näyttäisi siltä, että läpi mennessään delegoitu säädös ei sinällään estäisi esimerkiksi metsien hiilivaraston hävittäviä avohakkuita tai vaikuttaisi merkittävästi vallitseviin metsänhoitokäytäntöihin. Taksonomia on vain lisämahdollisuus niille rahoittajille, jotka haluavat varmistua ilmastolle perustoimintaa parempaa toimintaa.

Bioenergian kestävyydessä on vielä paljon parannettavaa

E-kirjeen mukaan metsiä ja bioenergiaa koskevat kriteerit päivitettäisiin uuden metsästrategian julkaisun ja uusiutuvan energian direktiivin uudistuksen jälkeen.

Bioenergia on todettu monessa jäsenmaassa luonnon monimuotoisuuden katoa ja ilmastonmuutosta kiihdyttäväksi tekijäksi. Olisi reilua sekä luonnon että investoijien puolesta sääntelyllä varmistaa, että RED II:n päivityksen edistämä uusiutuva energia todella parantaa ympäristön tilaa (ilmasto, monimuotoisuus, vesistöt, ilmanlaatu). Siksi vähintään riskiraaka-aineet, kuten kannot ja suuriläpimittainen puu, tulisi rajata pois tukien ja taksonomian piiristä.

Komission esitys uusiutuvan energian direktiiviksi ei kuitenkaan ole vielä riittävä korjaamaan metsäenergian kestävyysongelmia. Lisäksi Suomi on esittänyt valmiiksi heikkoon esitykseen lisäheikennyksiä. Jos uusiutuvan energian direktiivissä ei pystytä varmistamaan bioenergian kestävyyttä, tulisi taksonomiassa soveltaa direktiiviä tiukempaa kriteeristöä.

Polttamisen sijaan tulisi edistää erityisesti kestäviä polttoon perustumattomia energianlähteitä.

"*Suomi pitää valitettavana etenkin sitä, että arviointikriteerit eivät lue kiinteitä monipolttoainekattiloita kestäväksi bioenergian osalta.*"

Kattila, jossa poltetaan bioenergian kanssa rinnan esimerkiksi turvetta, ei ole kestävä ratkaisu.

Uusiutuvan energian direktiivi ja taksonomia eivät riitä takaamaan myöskään biopolttoaineiden kestävyyttä.

Vesiluontoa tuhoavaa vesivoimaa ei voi lukea kestäväksi

E-kirjeen mukaan "*Suomi pitää valitettavana sitä, että vesivoimaa ja bioenergiaa kohdellaan eri tavoin kuin muita vähäpäästöisiä energiamuotoja*."

Bioenergian ja vesivoiman kestävyyteen liittyy paljon ongelmia, joten niiden erityistarkastelu taksonomiassa on hyvin perusteltua.

Väljempi vesivoiman rahoitus olisi erityisen tuhoisaa Balkanin maissa, missä kamppaillaan vapaiden virtojen suojelemiseksi uusilta vesivoimaloilta. Länsi-Euroopassa ja Suomessa ollaan jo purkamassa vanhoja voimalaitospatoja sekä tekemässä niihin ohitusuomia ja kalateitä.

Näistä syistä taksonomian vesivoimakohtia pitäisi ennemmin tiukentaa kuin kiristää.

Ydinvoima ja maakaasu eivät kuulu kestäviin energiamuotoihin

Maakaasu on fossiilinen polttoaine, eikä sen käyttöä tulisi missään nimessä edistää kestävänä energiamuotona.

Emme kannata ydinvoiman liittämistä kestävänä sijoituskohteena taksonomiaan. Usean asiantuntijaorganisaation mielestä komission JRC:n arvio ydinvoiman kestävyydestä ja vaikutuksista on riittämätön ja virheellinen[1]. Ydinvoimaloiden elinkaareen liittyy suuria ongelmia sekä alkupäässä (uraanikaivokset) että loppupäässä (ydinjäte).

Lisätietoja

- suojeluasiantuntija Anna Ikonen, p. 044 491 4269, anna.ikonen@sll.fi
- suojeluasiantuntija Liisa Toopakka, p. 040 5042 989, liisa.toopakka@sll.fi
- ympäristöpäällikkö, va. toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi

1 Scientific Committee on Health, Environmental and Emerging Risks https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210629-nuclear-energy-jrc-review-scheer-report_en.pdf, The Federal Office for the Safety of Nuclear Waste Management (BASE) with support from the Federal Office for Radiation Protection (BfS) https://www.base.bund.de/SharedDocs/Downloads/BASE/EN/reports/2021-06-30_base-expert-response-jrc-report.pdf.html, The Heinrich-Böll-Stiftung https://eu.boell.org/en/2021/09/01/nuclear-energy-eu-taxonomy